

Bivak na Malih podih pod Skuto, Jurij Kunaver stoji in Jože Štirn sedi (1954). Fotograf neznan

namen. Izbral sem nekaj jam, ki jih je Tomaž najpogosteje obiskoval, in ugotovil naslednje. Leta 1954 so se prvič pojavili obiski Križne in Vranje jame. V Križni jami je bil od l. 1954 dalje najmanj enkrat letno, v treh letih tudi po trikrat. Skupno sem naštel 23 obiskov. Vzrok je bil društvena skrb in zanimanje za to jamo, fotografiranje, raziskovanja ter različna merjenja. Vranjo jamo, skupaj s Skedne-no jamo in območjem Pod stenami, je obiskal največkrat, skupaj 53-krat. Zakaj?

Ker je tam meril zračne temperature, meril upadanje svetlobe v Vranji jami v zvezi z rastlinstvom in v isti jami opazoval pojavljanje zimskega ledu. Logarček je prvič obiskal l. 1953, a pogosteje od l. 1956 dalje. Skupno število obiskov je 17, kar povežem z društvenim zanimanjem zanj in s študijo Ivana Gamsa. Območje za Ljubljanskim vrhom in okoli Raskovca je od l. 1951 obiskal šestkrat. Nato sledi visokogorski kras, ki sem ga v zvezi z Malimi podi delno že omenil. Pomembna je bila tudi Tomaževa sedemkratna udeležba v odpravah v Triglavsko brezno.

Leta 1957 je bil šestnajstkrat v jamah, v naslednjih letih pa še večkrat. Trikrat je sodeloval pri odpravah v Brezno pri Medvedovi konti, na kaninskih odpravah pa je bil dvakrat. Vse zgornje kar kliče k nekemu komentarju, saj je moral Tomaž v teh letih in brezštevlnih jamskih obiskih zbrati veliko količino podatkov, ki nikakor ne morejo biti brez vrednosti. Že samo njegovo opazovanje vsakoletnega pojava zimskega ledu v Vranji jami, ki ga je dandanes vse manj in manj, je pomembno v zvezi s pojavom globalnega segrevanja. Piscu ni znano, da bi bili Tomaževi klimatski podatki kje objavljeni. Vprašamo se tudi lahko, ali je Tomažev doprinos k poznavanju zgoraj omenjenih jam dovolj znan in priznan.

Zaključek

Leta 1958 se je končalo prvo obdobje mojega druženja s Tomažem Planino. Oba sva zaključila študij, jaz pa sem odšel na služenje vojaškega roka. Skupnih doživetij, ki so naju povezala, nikoli nisva pozabila. Jaz morda še bolj kot

Tomaž, ki so se mu ponujala nova in nova prijateljstva. Mladostno zблиžanje s Tomažem je bilo nekako pričakovano. Oba sva se udeleževala istih znamenitih izletov Prirodoslovnega društva in Prirodoslovnega krožka Klasične gimnazije pod vodstvom mojega očeta, ki so odločilno botrovali pomladitvi Društva za raziskovanje jam Ljubljana. Pomembno je tudi bilo dobro znanstvo med obema očetoma. Tudi stanovali smo nekaj časa blizu eden drugemu. Jaz v Klasični gimnaziji v Vegovi ulici, Tomaž v bližnjih t. i. Dukičevih blokkih. Spominjam se, da so Tomažu doma kupili moped, za tiste čase pravo deveto čudo, ki sva ga skupaj preskušala med bloki. Oba sva se tudi v društvu precej uveljavljala in skoraj v istem času postala predstavnika mladih jamarjev v društvenem odboru. V društvu sva zastopala če ne identična pa vsaj podobna stališča, ne samo v zgodnjem obdobju, ampak tudi pozneje. Družila sva se praktično vse življenje.

Literatura in viri

Kunaver, J., Sekne, E., 2015. Tomaž Panina (1934–2014). Planinski vestnik, feb. 2015, letn. 115, št. 2, str. 66.

Planina, T., Osebni dnevnik, 1. 23. 6. 1948 do 27. 12. 1953. 2. 10. 2. 1954 do 18. 11. 1956. 3. 13. 1. 1957 do 23. 12. 1962. 4. 6. 1. 1963 do 19. 6. 1965. Rokopis.

Planina, T., 2020. Visokogorski kras. Naše jame, 48/2020. Str. 112–116.

Planina, T., 2020. Mali podi pod Skuto, 11.–19. 8. 1953. Naše jame, 48/2020. Str. 117–118.

Planina, T., 2020. Mali podi pod Skuto, 20.–27. 8. 1954. Naše jame, 48/2020. Str. 119–121.

Planina, T., 2020. Mali podi pod Skuto, 8.–16. 8. 1956. Naše jame, 48/2020. Str. 122–123.

Dr. Jurij Kunaver

FOTOGALERIJA: TOMAŽU V SPOMIN

Uredništvu Glasu podzemlja se zahvaljujem za objavo izbora posnetkov iz jamskega življenja Tomaža Planine, kar je menda prvi primer fotogalerije v naši reviji. Šestnajst posnetkov je iz različnih obdobjev Tomaževega življenja. Prispevali so jih Marjan Juvan, Janez Modrijan in Mare Vogrič, za kar jim gre topla zahvala, ter pisec teh vrstic. Posnetki lepo pokrivajo obdobje celih šestdeset let, od takrat, ko smo se še vozili z vlakom med

Ljubljano in Lazami pri Logatcu, do zadnjega obdobja intenzivnega iskanja Lipertove jame. Na posnetkih je viden tudi razvoj jamske opreme in tehnike. Tomaž je bil vedno med najbolje opremljenimi člani. V Triglavskem breznu je že uporabljal čelado, čeprav je bila ta še vojaška, trofejna. Nanjo si je namestil rezervno baterijsko svetilko. Zelo zanimiv je pred kratkim najden zgodovinski posnetek zgodnjega uvajanja vrvne tehnike

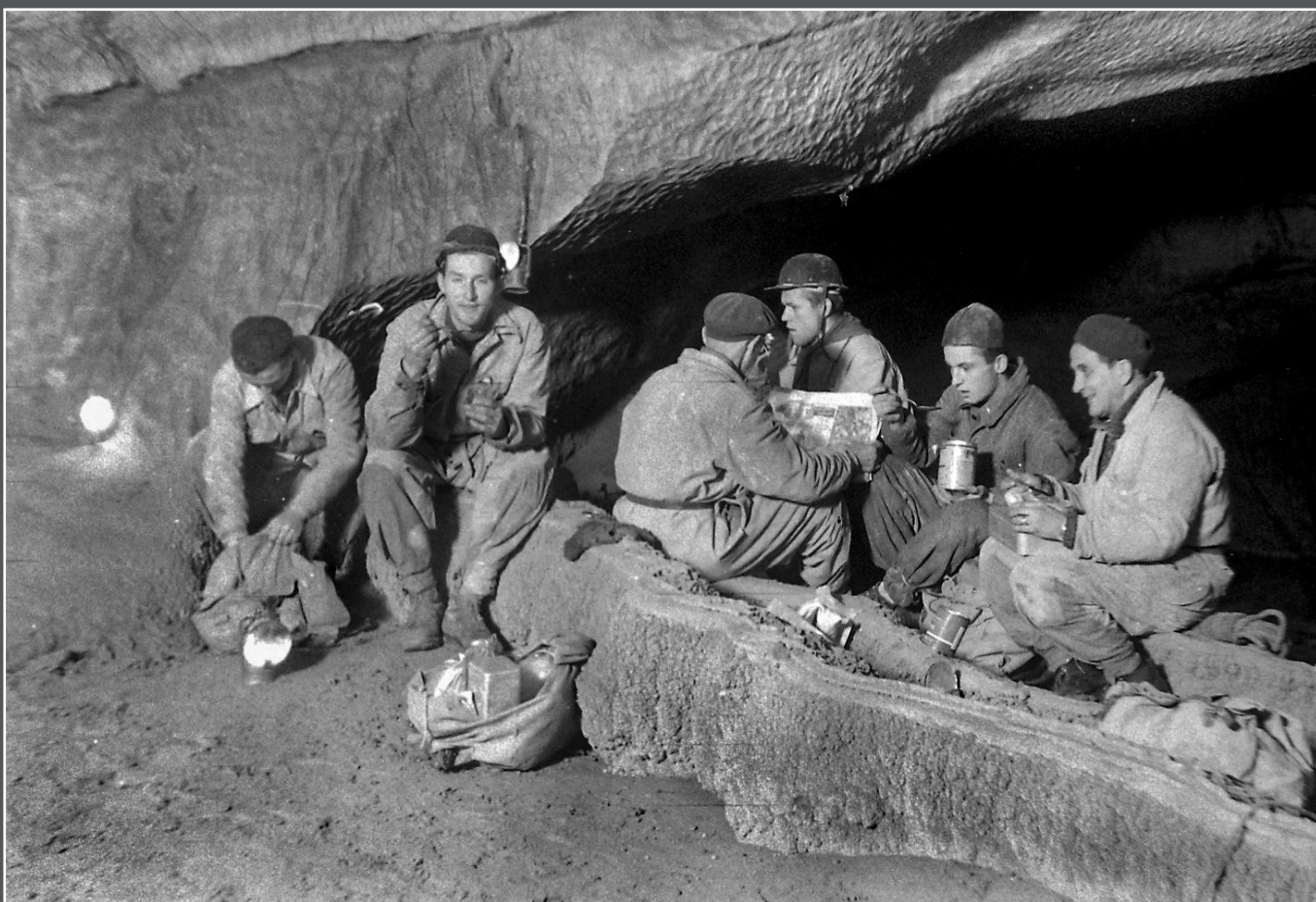
z mladim Urošem na vrvi pred Vranjo jamo iz leta 1983. Našel se je tudi točen datum nastanka. Sledijo tri fotografije z Velebita, kamor smo Tomažu t. i. Velebitaši sledili v letih med 2004 in 2014. To so bili nepozabni izleti s sistematičnim spoznavanjem Severnega, Srednjega in zlasti Južnega Velebita. Časovno sledijo dokumentarni posnetki s proslavljanja stoletnice društva in petdesetletnice preboja v Najdeni jami.

Jamarji med vožnjo na vlaku, leta 1963. Od leve proti desni: Metod Di Batista, Miran Marussig, Anton Kranjc - Požigalnik, Tomaž Planina, Milan Orožen in Živo Bobič, v desnem kotu pa se skriva Weber - Veverca.
Foto: Arhiv Antona Kranjca

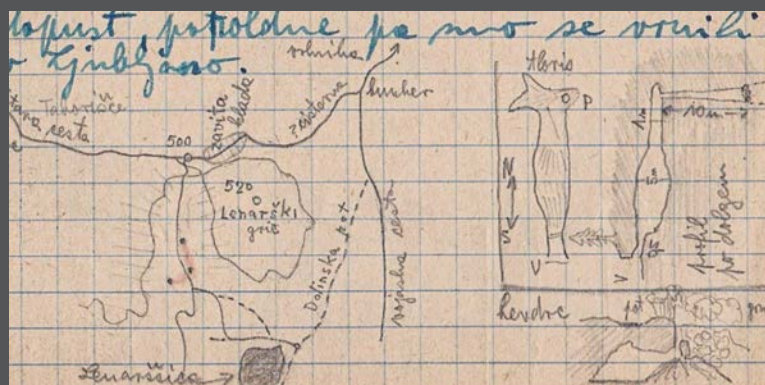
Tomaž v bivaku na Malih podih pod Skuto okrog leta 1956.
Foto: Arhiv Tomaža Planine

Fotografska odprava v Križno jamo sredi 50-ih. Od leve proti desni: Marjan Richter, Jurij Kunaver, Egon Pretner (kaže hrbet), France Velkoverh, Tomaž Planina in Franci Bar. Foto: Marjan Richter

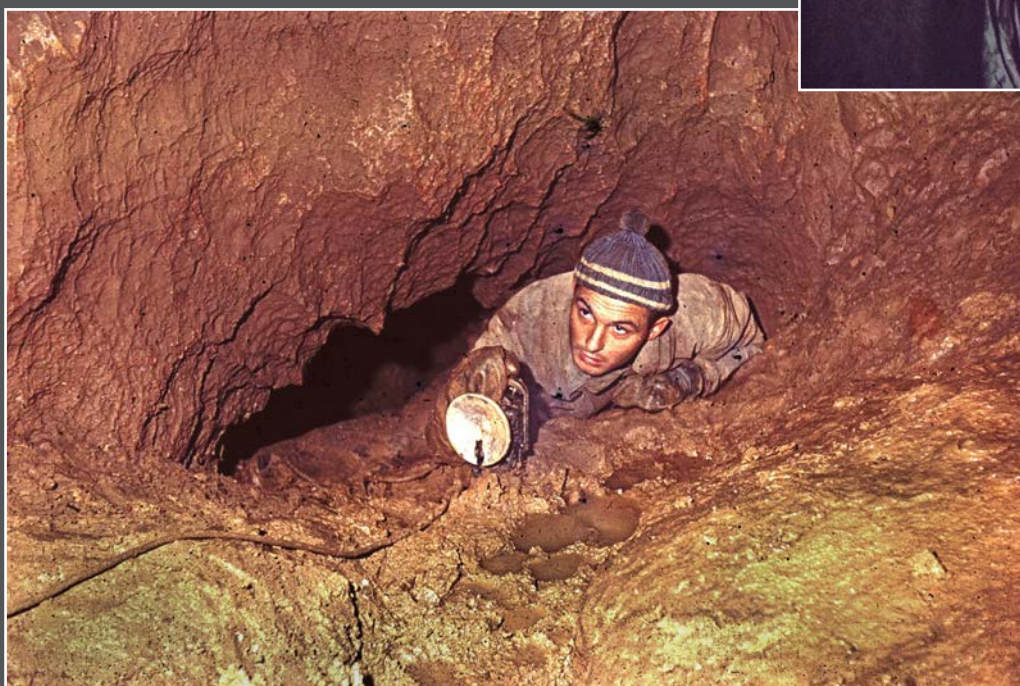
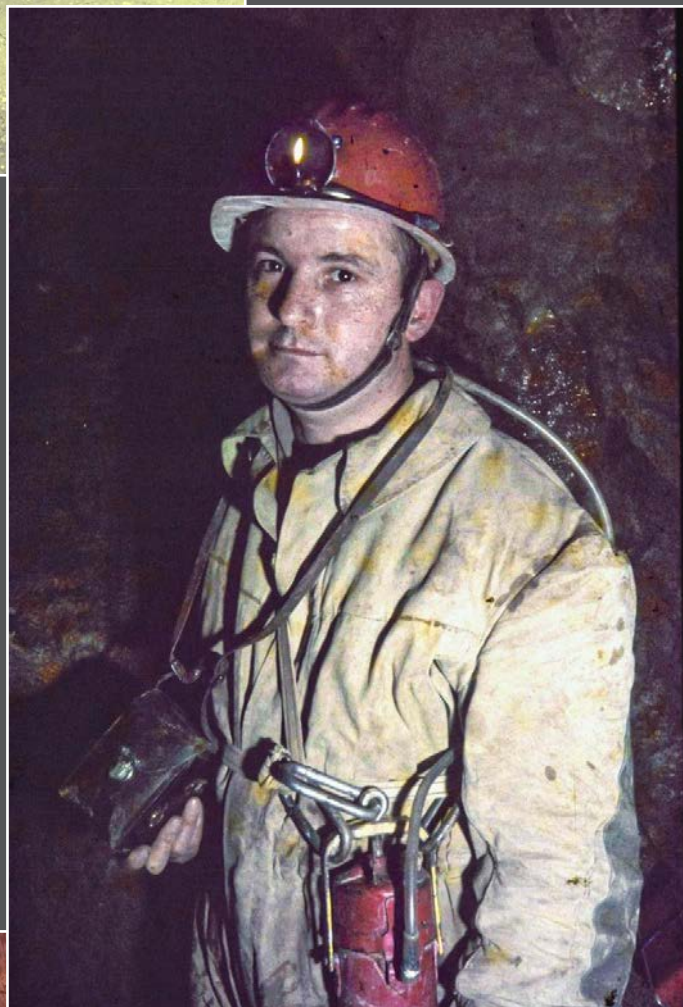

Triglavsko brezno 23. oktobra 1961. Foto: Arhiv Tomaža Planine

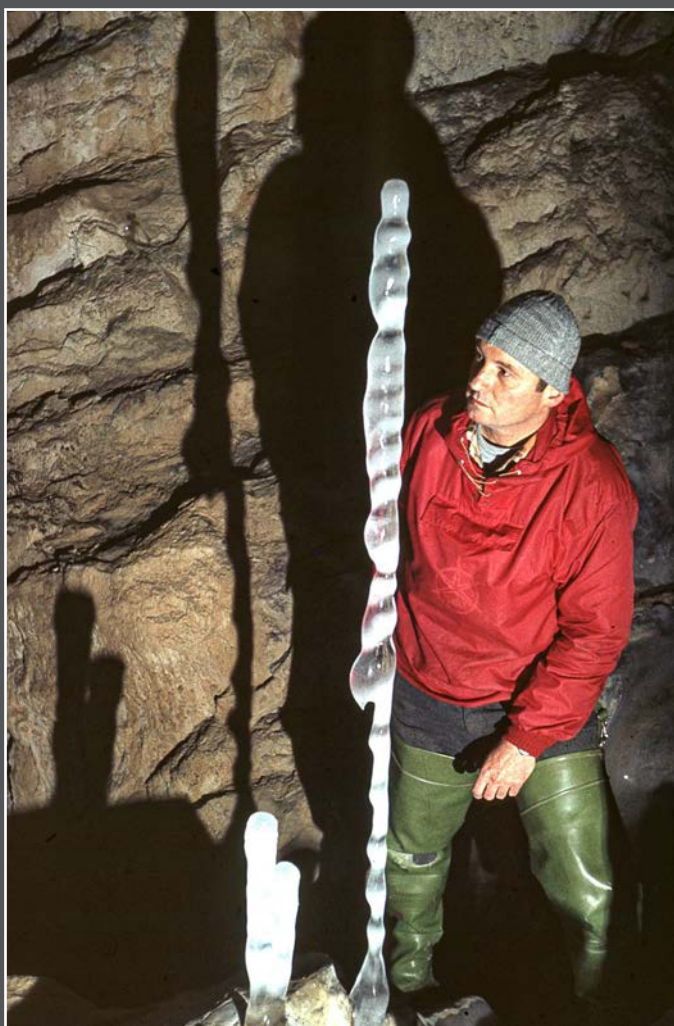
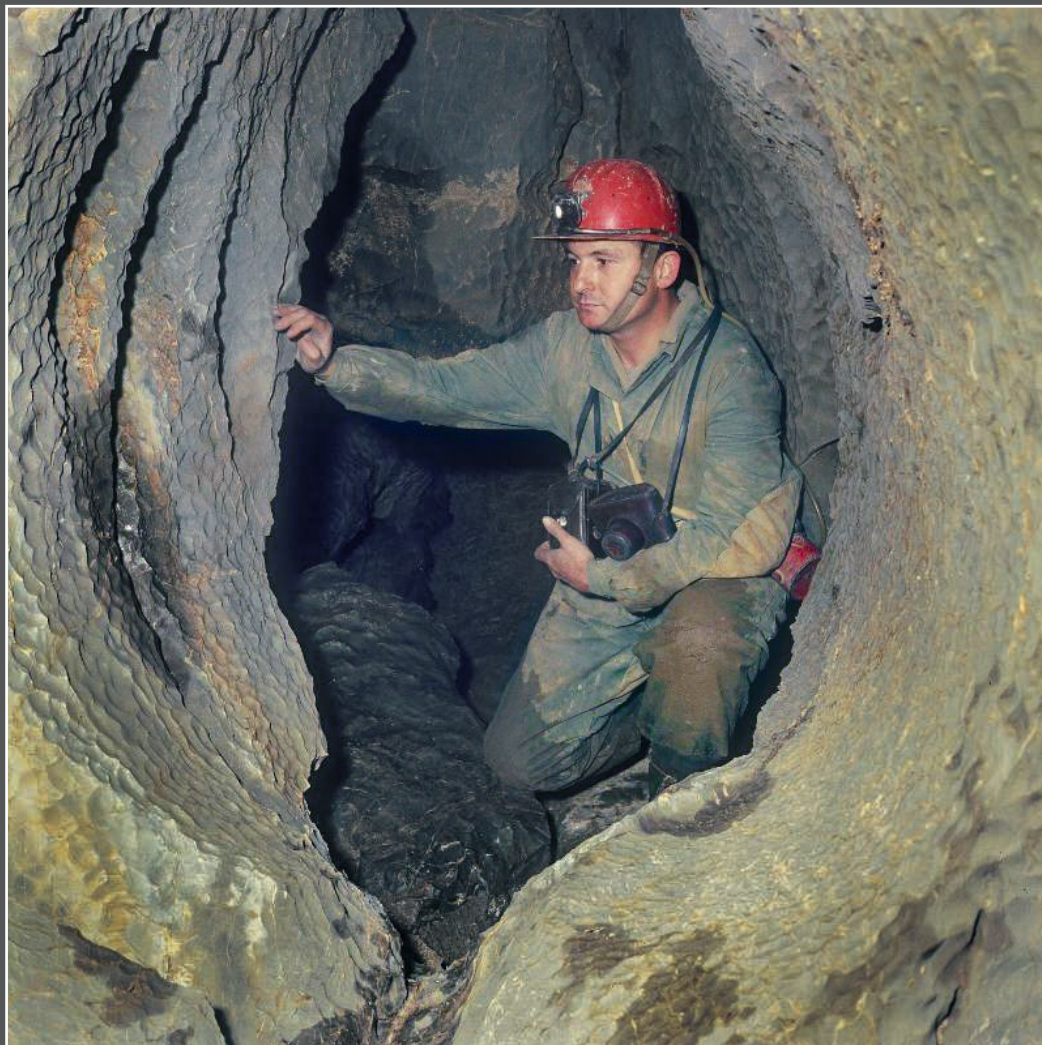
Skica iz Tomaževega dnevnika (maj 1951).

Desno: V Logarčku 24. januarja 1971. Tomaž je bil znan po tem, da je bil vedno dobro opremljen (npr. karbidka na gurtu) za premagovanje jamskih izzivov.
Foto: Arhiv Tomaža Planine

Rov F v Mačkoviči 5. novembra 1961. Foto: Arhiv Tomaža Planine

Pri Kitlovih brezni v Križni jami 30. decembra 1974. Foto: Primož Krivic

Vranja jama 31. januarja 1981. Foto: Arhiv Tomaža Planine

Vaja v vrvi tehniki pred Vranjo jamo 5. marca 1983. Od leve proti desni Aleš Kunaver, Tomaž Planina in Uroš Kunaver. Foto: Jurij Kunaver

Tomaž v Kugini kući na Šatorini na Srednjem Velebitu junija 2009. Foto: Marko Vogrič

Zavrata, Veliko Rujno na Srednjem Velebitu junija 2006. Od leve proti desni: Anton Praprotnik - **Toto**, **Janez Ileršič** - Ije, Andrej Baraga, Metod Di Batista, Alenka Terlep, Marjan Juvan - **Manč**, **Marko Vogrič**.
Foto: Marjan Juvan

Andrej Baraga in Tomaž Planina v mesečini na Zavratih na Srednjem Velebitu junija 2006. Foto: Marjan Juvan

Tomaž na Speleoprstavi pri Štjaku. Foto: Janez Modrijan

Ob okrogli obletnici Najdene jame v Najlepši hiši v Lazah 9. marca 2013. Od leve proti desni: Alenka Terlep, Matjaž Pogačnik - Pigi, Robert Paič, Doroteja Verša Paič, Vesna Rudolf in Tomaž Planina. Foto: Janez Modrijan

Tomaž Planina in Grega Pintar pri vrtanju poskusne vrtine na Lanskem vrhu z namenom iskanja Lipertove jame 22. septembra 2014. Foto: Janez Modrijan

Marko Vogrič in Tomaž Planina na proslavi 100-letnice društva na Ljubljanskem gradu 6. aprila 2010. Foto: Marko Vogrič